

ใบความรู้ที่ ๑๑ เรื่อง หลักการเขียนเรียงความ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง กระเช้าสีดา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง หลักการเขียนเรียงความ

รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ความหมายของเรียงความ

หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๕ หน้า ๒๗ ได้ให้ความหมายของเรียงความไว้ว่า

“เรียงความ หมายถึง งานเขียนที่มีการกำหนดชื่อเรื่องขึ้น เป็นงานเขียนที่เป็นเรื่องจริง เป็นข้อเท็จจริงหรือความรู้ที่ผู้เขียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ หรือจากประสบการณ์ มักแทรกความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นที่แปลกใหม่ หรืออาจเขียนให้คิด โดยใช้ถ้อยคำภาษาที่ประณีต การใช้สำนวนที่เหมาะสม และลำดับความคิดอย่างสมเหตุสมผล ทั้งนี้เนื้อหาของเรียงความต้องสมบูรณ์ในตัวเอง”

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ชุด ภาษาเพื่อชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ หน้า ๑๐๗ ได้ให้ความหมายของเรียงความไว้ว่า

“เรียงความ เป็นความเรียงประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบเฉพาะ คือ มีส่วนนำของเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุป มักใช้ในกรณีที่ต้องการเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ส่วนใหญ่จะให้นักเรียนฝึกเขียน หรือจัดประกวดตามวัตถุประสงค์”

ดังนั้น สรุปความหมายได้ว่า เรียงความ คือ การนำถ้อยคำมาแต่งเป็นเรื่องราว เพื่อใช้เป็นข้อเขียนที่แสดงความคิด ความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผู้เขียนถ่ายทอดสู่ผู้อ่าน โดยมีองค์ประกอบ ๓ ส่วน คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป จึงจะเรียกว่าเรียงความอย่างสมบูรณ์

จุดประสงค์ในการเขียนเรียงความ

ก่อนเขียนเรียงความต้องวางจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่า

๑. เขียนเรื่องนั้น อย่างไร
๒. เขียนให้ใครอ่าน
๓. เขียนไปในแนวใด เช่น เขียนชักจูง เขียนให้ความรู้ เขียนแสดงความคิดเห็น

รูปแบบการเขียนเรียงความ

๑. คำนำ (ความนำ) เป็นส่วนเริ่มต้น นำเรื่องเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่อง ควรเขียนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ ใฝ่ใจ น่าติดตาม คำนำเป็นย่อหน้าแรกและควรมีย่อหน้าเดียว สิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงในการเขียนคำนำ ได้แก่

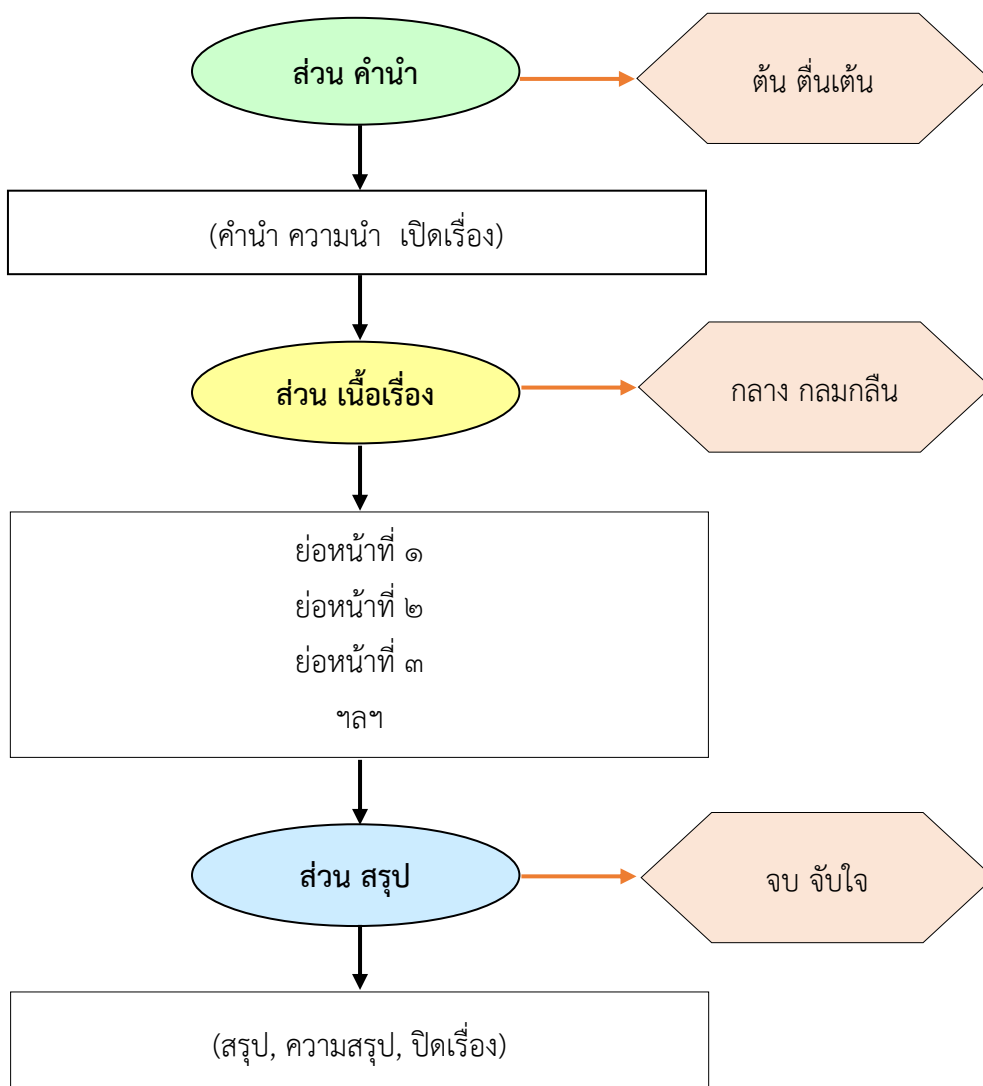
- ๑.๑ ไม่เขียนนอกนอกเรื่อง
- ๑.๒ ไม่ควรนำเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่คนรู้จักดีแล้วมาเขียน
- ๑.๓ ไม่ควรนำข้อคิดเห็นที่กว้างเกินไปมาเขียน เช่น ภาษาไทยในรอบ ๒๐ ปี
- ๑.๔ ไม่นำคำกล่าวที่เป็นความจริงในตัวเองอยู่แล้วมาเขียน เช่น “เป็นที่กล่าวกันว่า สิ่งที่น่าขนลุกในชีวิตมนุษย์มีอย่างเดียวกัน นั่น คือ ความไม่แน่นอน”

๒. เนื้อเรื่อง เป็นส่วนที่แสดงสาระสำคัญของเรื่องราว ความรู้ ความคิดที่ตรงกับชื่อเรื่อง มีรายละเอียด เนื้อหาที่ครอบคลุมชื่อเรื่อง เพื่อตอบคำถามว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับใคร อะไร ทำอะไร เมื่อใด ที่ไหน อย่างไร เพราะเหตุใด สำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร ฯลฯ อาจมีหลายย่อหน้า แต่ละย่อหน้ามีความสัมพันธ์ต่อเนืองกัน

หรืออาจกล่าวได้ว่า เนื้อเรื่องเป็นข้อความที่ต่อกันจากคำนำ ทำหน้าที่ขยายใจความของคำนำให้ละเอียด แจ่มแจ้ง แต่ละย่อหน้าจะขยายความของเรื่องตามแนวคิดที่ตั้งไว้

๓. สรุป เป็นข้อความย่อหน้าสุดท้าย เป็นการปิดเรื่อง หรือ สรุปเนื้อหาสำคัญของเรื่อง ควรมีเพียง ๑ ย่อหน้า ซึ่งอาจเป็นคติสอนใจ ความประทับใจ ข้อคิดแก่ผู้อ่านเพื่อให้นำไปคิดหรือปฏิบัติเมื่อมีโอกาส หรือหิ้งคำถามให้ผู้อ่านใคร่ครวญต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องเสนอข้อยุติ

แผนผังการจัดลำดับองค์ประกอบของเรียงความ

ขั้นตอนในการเขียนเรียงความ

๑. การกำหนดหัวเรื่อง มี ๒ ลักษณะ การกำหนดหัวเรื่องไว้เรียบร้อยแล้ว และเลือกเขียนตามความสนใจ/พอใจ/มีความรู้เรื่องนั้นมากที่สุด

๒. การกำหนดขอบเขตของหัวข้อเรื่อง ไม่ควรกว้างมากเกินไปจนเขียนไม่จบ ควรมีจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง ตัวอย่างหัวข้อเรื่องที่กว้าง “สมุนไพร” ถ้านำมาทำให้เฉพาะเจาะจง เป็น “สมุนไพรรักษาโรค”

๓. การรวบรวมข้อมูลใช้วางโครงเรื่อง ต้องเป็นข้อมูลที่มีหลักฐานอ้างอิง มีเหตุผลน่าเชื่อถือ โดยพิจารณาว่าหัวข้อใดควรมาก่อน หรือมาหลัง แล้วจัดเรียงลำดับ

๔. การจัดกลุ่มความคิดในการวางโครงเรื่อง อาจจัดเป็นพวก หมวดยุติเดียวกัน เป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย โดยจัดให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน

๕. วางโครงเรื่องด้วยการใช้หัวข้อหลัก หัวข้อรอง และหัวข้อย่อย เช่น

ตัวอย่าง โครงเรื่อง สัตว์เลี้ยงของฉัน

ส่วนคำนำ : เปิดเรื่องด้วยความหมายของสัตว์เลี้ยง

ส่วนเนื้อเรื่อง : ๑. รูปร่างลักษณะ (ของสัตว์เลี้ยงของฉัน)

๒. การเลี้ยงสัตว์เลี้ยง

๓. ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง

ส่วนสรุป : ข้อคิดของการเลี้ยงสัตว์

(วิภา ตันฑุลพงษ์. ๒๕๕๖. เอกสารนิเทศการศึกษา แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเขียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.)